

Ο μύθος του ανθρώπου κυνηγού

Μια δεύτερη αντίρρηση στον veganism (διατροφή και διαβίωση χωρίς ζωικά προϊόντα για ηθικούς λόγους) που προβάλλεται από την αγελαία κουλτούρα είναι ότι η κατανάλωση ζωικών τροφών θα πρέπει να είναι φυσική και σωστή επειδή την κάνουμε για ένα τόσο μεγάλο διάστημα. Η πρώτη απάντηση σε αυτή την αντίρρηση είναι να αμφισβητήσουμε την βασική εγκυρότητά της. Ως άτομα γνωρίζουμε ότι είναι συχνά αντιπαραγωγικό και επιζήμιο αν συνεχίσουμε στην ενήλικη ζωή τις ίδιες στρατηγικές και πεποιθήσεις που χρησιμοποιούσαμε ως παιδιά. Το γεγονός ότι κάνουμε κάτι εδώ και πολύ καιρό δεν το κάνει αυτό σωστό ή πρέπον. Η ίδια υπεράσπιση και για την δουλεία των ανθρώπων χρησιμοποιούνταν εδώ τον δέκατο ένατο αιώνα. Πώς θα προχωρήσουμε ή θα εξελιχθούμε αν συνεχίσουμε να δικαιολογούμε ξεπερασμένη συμπεριφορά και παρωχημένες αντιλήψεις δίνοντας τους κύρος που δεν αξίζουν; Ο πόλεμος, η γενοκτονία, η δολοφονία, ο βιασμός, και η ανθρώπινη εκμετάλλευση συμβαίνουν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα επίσης, αλλά ποτέ δεν θα τολμούσαμε να χρησιμοποιήσουμε τη μακρά παρουσία τους για να τα δικαιολογήσουμε. Το ότι θα το κάναμε αυτό για να δικαιολογήσουμε την υποδούλωση, την εκμετάλλευση, τη δολοφονία, τον βιασμό, και την εξαφάνιση των ζώων λείπει πολλά, αλλά είναι εντελώς απατηλό. Υπονομεύει την υγιή επιθυμία μας να μεγαλώσουμε σε σοφία και να προσπαθήσουμε να οικοδομήσουμε μια κοινωνία που είναι πιο ελεύθερη, ειρηνική, και βιώσιμη.

Η δεύτερη απάντηση σε αυτή την αντίρρηση είναι το να αμφισβητήσουμε την ειλικρίνειά της. Τι είναι ένα «μεγάλο χρονικό διάστημα»; Τα δέκα χιλιάδες χρόνια που διατηρούμε σε κοπάδια και εμπορευματοποιούμε τα ζώα και τα είκοσι έως εξήντα χιλιάδες χρόνια που κυνηγάμε μεγάλα ζώα (2) είναι πολύ μικρό διάστημα σε σύγκριση με τις τριακόσιες χιλιάδες χρόνια που ο homo sapiens είναι εδώ και τα επτά με δέκα εκατομμύρια χρόνια που τα ανθρωποειδή είναι εδώ. Οι στενότεροι ζωντανοί συγγενείς μας, που υποτίθεται ότι μοιράζονται το 95 με 98 τοις εκατό του DNA μας, είναι οι γορίλλες, οι μπονόμπο και οι χιμπατζήδες. Οι δυνατοί και ευγενείς γορίλλες τρώνε μια εντελώς φυτική δίαιτα, όπως και οι μπονόμπο και οι χιμπατζήδες τρώνε κυρίως μια φυτικά βασισμένη διατροφή. Οι αρχαίοι μας προγονοί ήταν πιθανόν παρόμοιοι, δεδομένης της φυσιολογίας μας, και σύμφωνα με τα στοιχεία από τα απολιθώματα των πρώιμων ανθρώπων όπως ο Αυστραλοπίθηκος, οι φυτικές τροφές αποτελούσαν σχεδόν όλη την διατροφή τους. (3) Το πρόβλημα είναι ότι η κουλτούρα μας έχει καλλιεργήσει την δική της μυθολογία περί του «άνθρωπου κυνηγού», η οποία βασίζεται και δικαιολογεί την διατροφή μας με ζώα, αναπαράγοντας τη λανθασμένη αντίληψη ότι, όπως ο ελβετός ζωολόγος C. Guggisberg έγραψε το 1970, «ο άνθρωπος είναι ένας αρπακτικός και αδίστακτος δολοφόνος για όσο χρονικό διάστημα έχει υπάρξει.» (4) Αυτό το ίδιο ψέμα, ότι «ο άνθρωπος είναι ένα αρπακτικό θηρίο» (Oswald Spengler), έχει επαναληφθεί τόσο πολύ που το πιστεύουμε και το δαιωνίζουμε. Ο Jim Mason εξηγεί:

Στην κουλτούρα μας, λοιπόν, είναι βαθιά ριζωμένες μερικές πολύ ισχυρές αξίες που ευνοούν την θανάτωση και την κατανάλωση ζώων για τροφή. Πώς θα μπορούσαν να μην έχουν επιπτώσεις στις μελέτες για την ανθρώπινη διατροφή, την συλλογή τροφής, καθώς και την εξέλιξη;

Σίγουρα οι αξίες της κρεοφάγου κουλτούρας μας είναι ένας παράγοντας για την μεγαλοποίηση του ρόλου του κυνηγού στην ανθρώπινη εξέλιξη με τον ίδιο τρόπο που οι πατριαρχικές της αξίες είναι ένας παράγοντας στην μεγαλοποίηση του ανδρικού ρόλου στην εξέλιξη. Πράγματι, και οι δύο αυτές πολιτισμικές προκαταλήψεις λειτούργησαν καλά μαζί στο να προωθήσουν το μοντέλο της ανθρώπινης εξέλιξης περί του πανίσχυρου άνδρα κυνηγού. Το κυνήγι, ως εργασία των ανδρών, εκτιμήθηκε ιδιαίτερα από τους ως επί το πλείστον άνδρες ερευνητές της ανθρωπολογίας. Και μιας και το κυνήγι πρόσφερε κρέας, αποτιμόταν διπλά από τους κρεοφάγους ερευνητές.

Η δημιουργία του μύθου του κυνηγού βοηθά επίσης μια σαρκοφάγο κοινωνία με ένα πολύ ενοχλητικό πρόβλημα. Οι άνθρωποι, γενικά, αισθάνονται αρκετά άβολα με τη θανάτωση των ζώων για τροφή. Οι περισσότεροι δεν θα ήταν πιθανότατα πρόθυμοι να σκοτώσουν οι ίδιοι ένα ζώο, εκτός από συνθήκες επείγουσας ανάγκης. Ακόμα και βόρειοι κυνηγετικοί λαοί περιέβαλαν τις κυνηγετικές και σφαγιαστικές τους δραστηριότητες με τελετουργικό – το περισσότερο από αυτό, όπως θα δούμε, για να διευκολύνει το άγχος και την δυσφορία. (5)

Οι ανθρωπολόγοι Donna Hart και Robert W. Sussman, σε πρόσφατη πρωτοποριακή τους σύνθεση των στοιχείων από απολιθώματα και της μελέτης των πρωτευόντων θηλαστικών, εξηγούν ότι οι πρώτοι άνθρωποι δεν είχαν δόντια που θα μπορούσαν να τρώνε κρέας και δεν ήταν κυνηγοί. Υποστηρίζουν ότι οι απόψεις του «άνθρωπου κυνηγού» και των προγόνων μας ως «αιμοδιψών θηρίων» βασίζονται σε τρία πράγματα: «στις διαστρεβλωμένες Δυτικές απόψεις των σύγχρονων ανθρώπων, στη χριστιανική έννοια του προπατορικού αμαρτήματος, και ... στην τσαπατσούλικη επιστήμη» (εισαγωγικά στο πρωτότυπο). (6)

Πρέπει να αμφισβητήσουμε τις βασικές παραδοχές της κουλτούρας μας, και να κατανοήσουμε πώς αυτές οι υποθέσεις αυτοδιαϊωνίζονται. Κανείς δεν γνωρίζει ακριβώς γιατί εμείς οι άνθρωποι αρχίσαμε να σκοτώνουμε και να τρώμε τα ζώα. Σύμφωνα με τον Πλούταρχο, γράφοντας σχεδόν δύο χιλιάδες χρόνια πριν,

Οι πρωτόγονοι άνθρωποι που έφαγαν κρέας για πρώτη φορά πιθανόν το έκαναν από ακραία στέρση. Οι άνθρωποι σε εκείνες τις ημέρες είχαν αναγκαστεί να τρώνε λάσπη, φλοιούς, γρασίδι, και ρίζες. Αν εύρισκαν βελανίδια και κάστανα θα ήταν αιτία για γιορτή. Αν αυτοί οι άνθρωποι μπορούσαν μόνο να μας μιλήσουν σήμερα αναμφίβολα θα μας έλεγαν πόσο τυχεροί είμαστε που έχουμε μια τέτοια αφθονία νόστιμων φαγητών με λαχανικά στη διάθεσή μας. Και πόσο τυχεροί που μπορούμε να γεμίσουμε τα

στομάχια μας, χωρίς να ρυπαίνουμε τον εαυτό μας με σάρκα. Θα έμεναν έκπληκτοι από την βουλιμία που οδηγεί τους ανθρώπους να τρώνε κρέας σε αυτούς τους καιρούς της αφθονίας. Θα μας ρωτούσαν, "Δεν θεωρείτε ότι η καλή γη μπορεί να σας θρέψει; Δεν ντρέπεστε να αναμιγνύετε τα θρεπτικά προϊόντα της γης με το αίμα και τη σάρκα;"» (7)

Σήμερα υπάρχει πληθώρα από αντικρουόμενες θεωρίες ως προς το γιατί αρχίσαμε την σαρκοφαγία, και είναι όλες, σε κάποιο βαθμό, διαστρεβλωμένες επειδή είναι προϊόντα της αγελαίας κουλτούρας αυτής καθαυτής. Πολλές το αποδίδουν εν μέρει στην πρώιμη μετανάστευση μας από τις τροπικές και υποτροπικές περιοχές στις ψυχρότερες εύκρατες περιοχές όπου οι φυτικές τροφές δεν ήταν τόσο εύκολα διαθέσιμες. Πολλές από τις θεωρίες στρεβλώνονται από τις αόρατες εικασίες των ανδρών ερευνητών, οι οποίοι θεωρούν ότι οι άνδρες πάντα κυριαρχούσαν στις γυναίκες, κυνηγούσαν μεγάλα ζώα, και πολεμούσαν ο ένας τον άλλο. Ακόμα και όταν αυτές οι θεωρίες αποδεικνύονται ότι είναι ανακριβείς, έχουν την τάση να παραμένουν επειδή ταιριάζουν όμορφα με το συνολικό πρότυπο της αγελαίας κουλτούρας, και εξυπηρετούν τα συμφέροντα άλλων συγγραφέων που έχουν παρόμοια λανθασμένες θεωρίες.

Ένα καλό παράδειγμα είναι ο Peter D'Adamo και τα δημοφιλή βιβλία του *Τρώτε σωστά για το τύπο σας*, τα οποία ενθαρρύνουν την κατανάλωση ζωικών τροφών με βάση την ομάδα αίματος. Ο D'Adamo υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι της ομάδας O είναι πιο ταιριασμένοι για κατανάλωση ζωικής σάρκας, επειδή η ομάδα O είναι δήθεν η παλαιότερη ομάδα αίματος. (8) Τα βιβλία του βασίζονται σε εντελώς ξεπερασμένη ανθρωπολογική έρευνα που αποφαινόταν ότι οι πρώτοι άνθρωποι (δήθεν ομάδας αίματος O) ήταν πιο σαρκοβόροι. Ο D'Adamo αγνοεί την πιο πρόσφατη έρευνα που δείχνει ότι οι πρώτοι «κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες» ήταν πολύ περισσότερο τροφοσυλλέκτες παρά κυνηγοί. Η μαζική κουλτούρα, βασισμένη στο στερεότυπο του αρρενωπών ανδρών των σπηλαιών που σέρνουν τις γυναίκες από τα μαλλιά και τρώνε μαστόδοντες για μεσημεριανό, πρόθυμα πιστεύει τον D'Adamo, επειδή τα βιβλία του υποστηρίζουν ότι οι περισσότεροι άνθρωποι, που είναι της «παλαιότερης» ομάδας αίματος, «χρειάζονται» κρέας και απλά δεν θα τα πάνε καλά σε μια φυτική (vegan) διατροφή. Η θεωρία έχει προφανή γοητεία στις μάζες, αφού το 40 - 60 τοις εκατό του πληθυσμού μας είναι ομάδας αίματος O, αλλά είναι καταφανώς ανακριβής: υπάρχουν πολλοί ευτυχισμένοι, υγιείς vegan ομάδας O, και η ομάδα αίματος δεν έχει τίποτα να κάνει με τον βασικό φυτοφάγο σχεδιασμό των σωμάτων μας ή με τη σκληρότητα που επιβάλλεται στα ζώα για τροφή. Επειδή όμως ταιριάζει τόσο καλά με την βασική θεώρηση της πραγματικότητας από την αγελαία κουλτούρα μας, τα βιβλία πωλούν καλά και παρέχουν σε κάποιους από εμάς μια λανθασμένη δικαιολογία για να συνεχίσουμε τις παμφάγες διατροφικές μας παραδόσεις. Το ίδιο θα μπορούσε να ειπωθεί για τις «υψηλές σε πρωτεΐνες» και «χαμηλές σε υδατάνθρακες» δίαιτες που είναι τόσο προβλέψιμα δημοφιλείς, καθώς και τις «υψηλές σε σίδηρο» ή «υψηλές σε ασβέστιο» δίαιτες που προωθούν την κατανάλωση ζωικών τροφών. Είναι καλά τεκμηριωμένο ότι οι φυτικά βασισμένες διατροφές μας δίνουν άφθονο ασβέστιο, σίδηρο και πρωτεΐνη,

χωρίς τις βλαβερές συνέπειες της σκληρότητας, της αδρεναλίνης, της χοληστερόλης, των κορεσμένων λιπαρών, και των τοξινών οι οποίες είναι ενδημικές στα ζωικά τρόφιμα.

Αντιμέτωποι με τα προβλήματα που χαρακτηρίζουν την αγελαία κουλτούρα μας, είμαστε ίσως σαν τον μεταφορικό άνθρωπο που ο Βούδας συζητούσε με τους μαθητές του ο οποίος έχει τραυματιστεί από ένα βέλος. Τους έλεγε ότι θα ήταν ανόητο αν ο άνθρωπος προσπαθούσε να ανακαλύψει ποιος έριξε το βέλος, γιατί το έριξε, που ήταν όταν το έριξε, και ούτω καθεξής, πριν αφαιρεθεί το βέλος και φροντιστεί η πληγή, διαφορετικά θα αιμοραγούσε μέχρι θανάτου προσπαθώντας να πάρει απαντήσεις στις ερωτήσεις του. Κι εμείς, επίσης, μπορούμε όλοι να αφαιρέσουμε το βέλος και να θεραπεύσουμε το τραύμα από την κατανάλωση ζωικών τροφών τώρα. Δεν χρειάζεται να γνωρίζουμε όλη την ιστορία. Μπορούμε εύκολα να δούμε ότι είναι σκληρή και ότι είναι περιττή. Δεν είμαστε υποχρεωμένοι να μιμηθούμε ότι έκαναν οι άνθρωποι στο παρελθόν, αν αυτό βασίζεται στην πλάνη. Ίσως στο παρελθόν οι άνθρωποι πίστευαν ότι έπρεπε να υποδουλώσουν τα ζώα και τους ανθρώπους για να επιβιώσουν, και ότι η σκληρότητα που εμπλέκονταν σε αυτό κατά κάποιο τρόπο τους επιτρεπόταν. Προφανώς δεν είναι απαραίτητο για μας σήμερα, όπως μπορούμε να δούμε ξεκάθαρα περπατώντας σε οποιοδήποτε κατάστημα διατροφής, και όσο πιο γρήγορα μπορούμε να αφυπνιστούμε από τον ζυγό του παρωχημένου μύθου ότι είμαστε αρπακτικά από τη φύση, τόσο πιο γρήγορα θα είμαστε σε θέση να εξελιχθούμε πνευματικά και να ανακαλύψουμε και να εκπληρώσουμε τον σκοπό μας σε αυτή τη γη.

Είμαστε σε ευοίωνη θέση σήμερα, επειδή οι βιομηχανικές χώρες του κόσμου, που τρώνε το μεγαλύτερο ποσοστό ζωικών τροφίμων και βρίσκονται γενικά στα βόρεια, έχουν συστήματα διανομής τροφίμων που φέρουν τα φυτικά τρόφιμα σε όλους τους κατοίκους τους, ανεξάρτητα από το κλίμα και την τοπογραφία τους. Τα φρούτα, τα λαχανικά, τα δημητριακά, τα όσπρια, ακόμη και το γάλα σόγιας, το τόφου, και ούτω καθ'εξής, είναι διαθέσιμα σε αγορές παντού. Υπάρχουν πολύ λίγοι άνθρωποι σήμερα που πρέπει να τρώνε ζωικές τροφές για γεωγραφικούς λόγους. Είναι το αποκορύφωμα της ειρωνείας ότι η κατανάλωση μιας διατροφής που βασίζεται στα ζωικά είδη, τα οποίων η παραγωγή είναι περίπλοκη, σπάταλη, σκληρή και δαπανηρή, θεωρείται στην κουλτούρα μας ως απλή, και ότι η κατανάλωση μιας vegan διατροφής που βασίζεται σε φυτικά τρόφιμα, των οποίων η παραγωγή είναι απλή, αποτελεσματική, ανέξοδη, και χωρίς σκληρότητα, να θεωρείται ως πολύπλοκη και δύσκολη. Παρ'όλα αυτά, η αλήθεια σιγά-σιγά έρχεται στο φως, και οι πιέσεις στο παλιό πρότυπο αυξάνονται καθώς περισσότεροι από μας αρνούνται να δουν τα ζώα ως αντικείμενα που προορίζονται να καταναλωθούν ή να χρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς μας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Chapter 12—Some Objections Answered

2. Jim Mason, *An Unnatural Order: Why We Are Destroying the Planet and Each Other* (New York: Continuum, 1993), p. 72. See also Donna Hart and Robert W. Sussman, **Man the Hunted: Primates, Predators, and Human Evolution** (New York: Perseus, 2005), p. 10.

3. Hart and Sussman, p. 244. According to these anthropologists, early humans such as *Australopithecus* (2.5–7 million years ago) “depended mainly on fruits, herbs, grasses, and seeds, and gritty foods such as roots, rhizomes, and tubers. A very small proportion of [their] diet was made up of animal protein; mainly social insects (ants and termites) and, occasionally, small vertebrates captured opportunistically.”

4. Mason, p. 70. According to fossil analysis carried out by M. Teaford and P. Ungar, “The early hominids were not dentally preadapted to meat—they simply did not have the sharp, reciprocally concave shearing blades necessary to retain and cut such foods.” (“Diet and the Evolution of the Earliest Hominids,” *Proceedings of the National Academy of Science* 97 (25): 13, p. 511.)

5. *Ibid.*, p. 81.

6. Hart and Sussman, p. 190.

7. Plutarch, “On Eating Flesh,” *Moralia*, William Watson Goodwin, ed. (London: S. Low, Son, and Marston, 1870), Volume 5, Tract 1.

8. Peter D’Adamo, *Eat Right for Your Type* (New York: Putnam, 1996).